

BRANKO MILJKOVIĆ VERSEI

ELSŐ ÉNEK

„Egy nagy sötétlő erdőbe jutottam”
Dante

Ez volt az az erdő amely fölfalta az eget
erdő melyből kijutván láttam
hogy nem jutottam ki s hogy a vadak fölfaltak
és tudtam hogy keserves lesz mesélnem
róla mit láttam és mit nem
láttam amikor bejutottam sötétjébe és nem jutottam ki
ebből az erdőből mely, zölden tátongó szájával
fölfalta önnön ösvényeit és elveszett saját magában
egyetlen meleg főveny létezik egy zöld halom egy beatrice
de három a tátongó száj három az olló három a kés
persze szerettem volna visszatérni
mentem magam előtt a kisírt
úton s a homlok utána mart a talpnak
akár az üveg és láttam kutyákat melyek rágták a földet
láttam bűnösöket ahogy pörgette őket a feslett szél
és ugató égboltot és az átok ólmos időtlen esőjét
láttam a Styx sötét vizét s a gyűlölködés sarát
láttam lángban álló várost s nőket akiknek kígyó volt a karja
láttam a siratófalat s nem volt fölötte csillag
s hallottam a kín jajszavait az örvénylésben
azokét akik fává vagy kővé változtak
s nem remélhetik a halált
azokét a szánalmasokét akik sosem is születtek világra
láttam láttam láttam és hallottam és sírva fakadtam
a földből és erdőből és vérből
szólaló sípok
szölongatták a túlsó partot

a kárhozat fövényén ott állt a nép és sírt
 ó jaj jaj nektek balzsamozott kezű vérző szájú
 elkárhozott lelkek
 láttam láttam láttam hallottam és holtan estem össze
 o Akherón Akherón
 minden égtáj ott verődik össze partjaidon.

TRIPTICHON EURÜDIKÉNEK

II

Átvett egy tompa fényű táj, valótlan, vad vidék,
 túl a vérkörön, hol mérgező gyümölcs terem;
 ahol a homály felszippantja majd egy éjjelen
 a könnyek szememben érlelődő csillagrendszerét.

Halántékát — ki-ki megleli végül lakóhelyét.
 Itt állok a szörnyű magánnyal szemben védtelen.
 Nem nézni vissza, rángasson bár a félelem.
 Lenni csupasz falon arc, melyen csak a szemüreg ég.

Húsomról énekel sok vörös tollú madár.
 Fekete madarak röpdösnek fejem körül.
 Homlokomat rágja majd szikla és ragály

koporsóm alján — míg nyári fű leng fölül —,
 hogyha hagyom veszni szépséges arcod,
 itt, hol homály és láz lengi át e néma partot.

GORAN

Csillagos homlokomnak túl mély ez az éjjel
 és e sok ismeretlen sötétlő vadon
 Egy fa is intett ne menj Reggelem fehérelj
 ha már nem jövök vissza nevem rád hagyom

Méhek szállnak egy nem létező tetemre
 A gyász csigalépcsőjén harangszó kaptat súlytalan
 Nappalomnak vége De még maradna ébren egyre
 hegyek mögött az álom míg keresem halott önmagam

Itt lent kinek-kinek van egy homálya
 Az én sötétem madárnak árnya
 Ó nincs út melyen ide bárki elérjen

Mint feledékeny tavasz melynek rügye se pattan
 Most fekszem a világ északján halottan
 Féltekeny halál én leghatalmasabb éjem!

VASFŰ

„Bizonyos (úgy lehet, kigondolt) fű, melyről azt tartják, hogy tőle (ha vele megérintik) minden zár és minden retesz önmagától kinyílik.”

Nyisd meg a követ, melyben már a szikra lanyha.
 Hadd legyen szebb a hétköznap, mint az ünnep.
 Tárd fel, ami kincset rejt álom-szötte kamra.
 Kigondolt pokolból hozd fel gyógyszerünket.
 Növényi bölcsességed add a napnak.
 Szegények kincstára az — nyiss utat zárt szavakba.
 Szemünk nyugszik a nappal, nem szívünk. Néha csaluak
 A szavak, ha mondjuk: gyerünk a szabadba!
 Növényi *szézám*, hajnalokkal nyiss be
 Mindazokhoz, kik túl korán születtek.
 Ha önsszívük feltárták — szálljonak más szívébe
 Vándorai hűs hegyeknek, jószél tengereknek.
 Törd fel a magot. Ott kuporog benn szelíden
 A tavasz, az elfelejtett. Nyisd meg, ha hallgat
 A kő, s a csillagokról nem szól egy árva szót sem.
 Nyiss utat madárnak, embernek, pirkadatnak.

VILÁG DICSÉRETE

Ne hagyj el engem világ
 Ne menj el kis buta fecske

Sebet ne ejtsetek a földön
 Ne bántsátok a levegőt
 Ne tegyetek semmi rosszat a víznek

Ne veszítsetek össze a tűzzel
Hagyjatok engem menetelni
Önmagam felé mint önnön céloom felé

Hagyjatok hadd beszéljek a víznek
Hadd beszéljek a földnek
S a levegőből élő madárnak
Hangom feszes akár az idegszál
Hagyjatok hadd beszéljek
Amíg tűz van bennem
Lehet hogy egyszer kezünkkel
Meg is érintjük azt amit mondunk

Ne hagyj el engem világ
Ne menj el kis buta fecske

KÖLTŐ

Ismeri mind az utakat és szeleket,
a szeleket s hozzájuk a kerteket,
a szavakat növesztő kerteket,
a szótól reményig vezető utakat.

Útja világba viszi,
szavak közé viszi az ördög,
hogy önnön árnyékának udvaroljon,
hogy hamis kertben énekeljen:

hetet-havat összehordjon, csüngjön a bűvös holdon,
megénekelje a tearózsát s a maga undorát,
megvakítsa a tájat s a más szeméből kivett éjt
a gyöngédség nevében visszahelvezze.

AGON

Amíg marakodnak a partok
A folyó békén folyik tovább

SÍRFELIRAT

Megölt egy túl kemény szó

AZ UTOLSÓ VERS

Néz majd a vacsoracsillag, néz majd kihűlt szemembe s elveszett
képmását nem találja.
Valaki valahol a gondolatok halk folyóvizébe réved.
Bánataim beleröppennek majd a nagyvilágba.
És napraforgók hajtják le fejüket a messzeségben.

ÜSTÖKÖSMADÁR

Csivog lent délen rikongat nyugaton
neki nincsen saját ege ő csak bolyong
egyik világtól a másikig halálba vesző utakon
szárny nélkül száll az égboltozat alján
mögötte csillag előtte éjszaka
Jó estét madár szépséges bajhozó

Értelme homályos világossága öntudatlan
csak akkor látható ha tovatűnt ha elszállt
onnan ahol volt oda ahol nem lesz jelen
nem láthatja senki csak ha szemét lehunyta
mert kettémetszette ez a beretva-villanás
Jó estét madár szépséges bajhozó

Elmegy de a világ marad moccanatlan
ha visszatér hát akkor visszatér
hogy sírfelirat legyen szárazon és vízen
s bevilágítsa a holtak útját
sörényes bús állatfejével
Isten hozott madár szépséges bajhozó

KÖZÖS VERS

Olyan ifjak vagyunk tudásunk is ének
 Olyan szerelmesek hogy élni sem tudunk
 Ábrándunk tájai nem nappali fények
 Nyarunk táljából most mindent kikaparunk
 Gazdagabbak vagyunk zsebünk bár szegényebb

Az igaztalan is költői tehetség
 Szép az igazság míg nem aszalták össze
 Ész nincs a versünkben de mindent láz vet szét
 Rigmus verébraja köröz már fölötte
 Egy szó csodát művel ha hibásan szedték

A világ olvashatatlan

Verselünk s nem nézünk értelmet és rendet
 Egy merész hasonlat gyógyír minden sebre
 Így győzünk le nyomorúságot keservet
 Míg a bohó virág s óvatlan méhecske
 Szállingó időből fanyar mézízit termel

Sorsunk ne enyhítse nagy gondolat egy se
 Mint hű úszót kísér iszonyat és való
 Vándorútra vágyunk nem az egyenesre
 Nem méricskélünk mert az éjszaka csaló
 Nem mond többé semmit ami kifényezve

A világ olvashatatlan

Versünk úrrá válik roboton és gépen
 Befellegzett már a buzgó tökfeknek
 Szelídítő szándék hozzánk el ne érjen
 S bár többre tartja a harcot mint a verset
 Szívünk ez ideig nem hozott ránk szégyent.

FEHÉR Ferenc fordításai